

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря
(повна назва підрозділу)

Кафедра економічної політики та безпеки
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи НУК

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

МІКРОЕКОНОМІКА II
MICROECONOMICS II

рівень вищої освіти перший бакалаврський
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни обов'язкова
обов'язкова/вибіркова

мова(и) викладання англійська
українська/англійська

Робоча програма навчальної дисципліни _____

Мікроекономіка II

(вказується повна назва навчальної дисципліни)

є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі(ей) знань
05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва)

Спеціальності (ей) 051 Економіка

(шифр і назва)

освітня програма (ми) Міжнародна економіка

(вказується повна назва освітніх програм)

«26» серпня 2025 року. – 19 с.

Розробник(и): Єфімова Г. В., д.е.н., професор, зав. кафедри економічної політики та безпеки., Павлова М.Д. PhD, викладач кафедри економічної політики та безпеки.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Міжнародна економіка»

ВДОВИЧЕНКО Лариса к.е.н. _____

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розглянуто на засіданні кафедри економічної політики та безпеки

Протокол № 15 від «26» серпня 2025р.

Завідувач кафедри, д.е.н., проф. ЄФІМОВА Ганна. _____

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розглянуто Методичною радою факультету економіки моря

Протокол № 16 від «12» 09 2025 р.

Голова к.е.н. доцент ІВАТА Вячеслав _____

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу к.т.н. ЛАБАРТКАВА Андрій _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 7 від «24» 09 2025 р.

Голова НМР НУК к.т.н., проф. СЛОБОДЯН Сергій _____

© НУК, 2025

© Єфімова Г. В., 2025

© Павлова М.Д., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	4
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	4
4. Очікувані результати навчання	4
5. Програма навчальної дисципліни	5
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування	12
7. Форми поточного та підсумкового контролю	13
8. Критерії оцінювання результатів навчання	15
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	15
10. Рекомендовані джерела інформації	16

Анотація

Метою вивчення дисципліни є формування ринково орієнтованого економічного світогляду учасника суспільного виробництва, здатного до самостійної підприємницької діяльності в динамічному ринковому середовищі; допомога в оволодінні універсальним інструментом для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень в умовах обмеженості ресурсів та наявності альтернатив їх використання. Для досягнення поставленої мети завданнями дисципліни є: оволодіння універсальним інструментом для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень; отримання знань закономірностей функціонування мікросистем (індивідів, домогосподарств, підприємств, організацій) у різних ринкових ситуаціях; характеристик та аналізу основних типів ринкових структур – досконала конкуренція, чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія; розкриття особливостей функціонування ринків факторів виробництва та формування цін на працю, капітал, природні ресурси за типом ринкової структури; визначення впливу загальної ринкової рівноваги на ефективність розподілу ресурсів в економіці, дослідження причин обмеженої неспроможності ринку, критеріїв та компенсації.

Ключові слова: мікроекономіка, потреба, попит, пропозиція, ціна, витрати виробництва, виробнича функція, ринкові структури, ринок ресурсів.

Abstract

The purpose of the studying is the formation of a market-oriented economic worldview of a participant in social production, capable of independent entrepreneurial activity in a dynamic market environment; help in mastering a universal tool for making informed business decisions in conditions of limited resources and the availability of alternatives for their use. To achieve the purpose, the tasks of the discipline are: mastering a universal tool for making sound business decisions; acquiring knowledge of the patterns of microsystems functioning (individuals, households, enterprises, organizations) in various market situations; characteristics and analysis of the main types of market structures – perfect competition, pure monopoly, monopolistic competition, oligopoly; disclosure of the peculiarities of the functioning of production factor markets and the formation of prices for labor, capital, and natural resources by type of market structure; determination of the impact of the general market equilibrium on the efficiency of the allocation of resources in the economy, research into the causes of limited market failure, criteria and compensation.

Key words: microeconomics, need, demand, supply, price, production costs, production function, market structures, resource market.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету http://www.nuos.edu.ua/students/osvita/2226/	Спеціальність <u>051 Економіка</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Міжнародна економіка</u> (найменування)	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		5-й	5-й
		Лекцій	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
Загальна кількість годин <u>120</u>	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 5-й сем – 4 год.; самостійної роботи: 5-й сем – 4 год.		60 год.	100 год.
		Вид контролю: екзамен	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

ФК 11 Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію

ФК 13 Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності

ФК1.7 Здатність до оцінювання, інтерпретації та синтезу факторів, які визначають оптимальність рішень у сфері міжнародної економічної діяльності підприємств морегосподарського комплексу

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: політична економія

(за винятком навчальних дисциплін I курсу I семестру)

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН 3 Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки

ПРН 5 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади)

ПРН 10 Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія споживання і виробництва

Тема 1. Економіка: дослідження вибору.

Визначення економіки. Поняття дефіциту та альтернативної вартості, а також те, як вони пов'язані з визначенням економіки. Три фундаментальні економічні питання: що потрібно виробляти? Як повинні вироблятися товари та послуги? Для кого повинні вироблятися товари та послуги? Відмінні риси економічного способу мислення. Перевірка гіпотез, розробка економічних теорій та використання моделей в економічному аналізі. Вплив проблеми незмінності всіх інших речей (за інших рівних умов) і помилковості хибної причини на перевірку економічних гіпотез і спроби подолати ці проблеми. Нормативні та позитивні твердження.

Тема 2. Протистояння дефіциту: вибір у виробництві.

Три фактори виробництва – праця, капітал і природні ресурси. Роль технологій і підприємців у використанні факторів виробництва. Концепція кривої виробничих можливостей і наслідки низхідної вигнутої форми. Модель виробничих можливостей, характеристика повної зайнятості й ситуації простою факторів виробництва, а також ефективного і неефективного виробництва. Спеціалізація та її зв'язок із моделлю виробничих можливостей і порівняльною перевагою. Аргумент на користь необмеженої міжнародної торгівлі з точки зору економічної спеціалізації та порівняльних переваг. Економічне зростання в термінах моделі виробничих можливостей і фактори, які роблять таке зростання можливим. Класифікація економічних систем, роль уряду в різних економічних системах, а також сильні та слабкі сторони різних систем.

Тема 3. Попит і пропозиція.

Кількість попиту на товар або послугу та проілюструйте це за допомогою графіка попиту та кривої попиту. Поняття: попит і обсяг попиту, графік попиту і крива попиту, рух уздовж і зсув кривої попиту. Механізми зміни попиту. Кількість товару чи послуги, що постачається, і графік поставок і кривої пропозиції. Поняття: пропозиція та кількість постачання, графік постачання та крива пропозиції, рух уздовж та зсув кривої пропозиції. Визначення рівноважної ціни і кількості на ринку. Поняття надлишку та дефіциту та тиск, який вони створюють на ціну. Вплив зміни попиту чи пропозиції на рівноважну ціну та кількість.

Тема 4. Застосування попиту та пропозиції.

Застосування моделі попиту та пропозиції для пояснення поведінки рівноважних цін і кількості на різних ринках. Представлення технологічних змін за допомогою моделі попиту та пропозиції. Використання моделі попиту та пропозиції для пояснення змін цін на акції. Використання моделі попиту та пропозиції для пояснення, що відбувається, коли уряд встановлює

мінімальні або граничні ціни. Причини, з яких уряди іноді вирішують контролювати ціни, і наслідки політики контролю цін. Пояснення за допомогою моделі попиту та пропозиції впливу сторонніх платників на ринок охорони здоров'я та витрати на охорону здоров'я.

Тема 5. Еластичність: міра реакції.

Поняття цінової еластичності попиту та її розрахунок. Нееластичність попиту за ціною, еластичність за одиницею товару, еластичність за ціною, абсолютно нееластична за ціною та ідеально еластична за ціною. Зміна значення еластичності попиту за ціною вздовж лінійної кривої попиту. Зв'язок між загальним доходом і ціновою еластичністю попиту. Детермінанти цінової еластичності попиту. Поняття еластичності попиту за доходом та її розрахунок. Класифікація товарів на звичайні та неякісні залежно від еластичності попиту за доходом. Концепція перехресної еластичності попиту за ціною та її розрахунок. Класифікація товарів на замінники або доповнення залежно від їх перехресної еластичності попиту за ціною. Поняття еластичності пропозиції та її розрахунок. Нееластичність пропозиції за ціною, еластичність за одиницею товару, еластичність за ціною, абсолютно нееластична за ціною та ідеально еластична за ціною. Час як важливий чинник цінової еластичності пропозиції. Концепція цінової еластичності пропозиції до кривої пропозиції праці.

Тема 6. Ринки, максимайзери та ефективність.

Припущення максимізації, яке роблять економісти, пояснюючи поведінку споживачів і фірм. Концепції граничної вигоди та граничних витрат і правила граничного рішення. Ефективний розподіл ресурсів в економіці, і ринкові умови, які повинні існувати для досягнення цієї мети. Надлишок споживача та виробника. Зв'язок між ефективністю та справедливістю. Неспроможність ринку та умови, які можуть призвести до цього. Приватні блага та суспільні блага та їх зв'язок з проблемою безкоштовних гонщиків і роллю уряду. Поняття зовнішніх витрат і вигод, а також роль державного втручання.

Тема 7. Аналіз споживчого вибору.

Корисність. Поняття повної корисності та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності. Умова максимізації корисності. Індивідуальна крива попиту з коригувань максимізації корисності до змін ціни. Крива ринкового попиту з кривих попиту окремих осіб. Вплив зміни ціни на заміщення та дохід. Поняття нормальних і неякісних товарів з точки зору ефекту доходу. Максимізація корисності за допомогою понять кривих байдужості та бюджетних ліній. Поняття граничної норми заміщення та рішення, що максимізує корисність. Крива попиту з карти байдужості.

Тема 8. Виробництво і собівартість.

Терміни, пов'язані з короткостроковою виробничою функцією – загальний продукт, середній продукт і граничний продукт – і як вони пов'язані один з одним. Поняття зростаючої, спадної та від'ємної граничної прибутковості та закон спадної граничної прибутковості. Терміни, пов'язані з витратами в короткостроковій перспективі – загальні змінні витрати, загальні постійні витрати, загальні витрати, середні змінні витрати, середні постійні витрати, середні загальні витрати та граничні витрати – та як вони пов'язані один з одним. Як криві продукту та витрат пов'язані одна з одною, і в яких діапазонах на цих кривих гранична віддача зростає, зменшується або є від'ємною. Правило граничного рішення, і як фірма вибирає свою комбінацію факторів виробництва в довгостроковій перспективі. Крива довгострокових середніх витрат і як вона пов'язана з економією та перевитратами чи масштабом.

Змістовий модуль 2. Теорія ринкових структур. Теорія суспільного добробуту

Тема 9. Конкурентні ринки товарів і послуг

Досконала конкуренція. Основні припущення моделі досконалої конкуренції та передбачення поведінки, спрямованої на прийняття ціни. Максимізація економічного прибутку фірми на досконалому конкурентному ринку. Умови закриття фірми в короткостроковій перспективі. Виведення кривої пропозиції фірми з кривої граничних витрат фірми та кривої пропозиції галузі з кривих пропозиції окремих фірм. Економічний прибуток і бухгалтерський прибуток. В довгостроковій рівновазі в досконалій конкуренції фірми отримують нульовий економічний прибуток. Три можливі впливи на витрати факторів виробництва, які може мати розширення або скорочення цілком конкурентоспроможної галузі, і результуюча довгострокова крива пропозиції галузі в кожному випадку. Вплив ціни на випуск продукції за досконалої конкуренції. Вплив зміни постійних витрат на ціну та обсяг виробництва в короткостроковому та довгостроковому періодах в умовах досконалої конкуренції.

Тема 10. Монополія.

Визначення монополії та зв'язку між встановленням ціни та монопольною владою. Джерела монопольної влади та як вони можуть змінюватися з часом. Природна монополія. Зв'язок між ціною та граничним доходом, коли фірма стикається з низхідною кривою попиту. Зв'язок між граничним доходом і еластичністю вздовж лінійної кривої попиту. Правило граничного рішення, як монополія максимізує прибуток. Пояснення, що фірма-монополіст виробляє обсяг продукції, який є нижчим за ефективний рівень, і чому це призводить до мертвих втрат для суспільства. Пояснення, як вища ціна, яку стягує монополія, порівняно з ідентичною цілком конкурентоспроможною фірмою, передає частину споживчого надлишку монополісту та викликає питання справедливості. Потенційний вплив

монополії на вибір споживачів, ціну, якість продукції та технологічні інновації. Реакція державної політики на монополію.

Тема 11. Світ недосконалої конкуренції.

Основні характеристики монополістично конкурентної галузі, її подібності та відмінності від моделей досконалої конкуренції та монополії. Короткострокова рівновага і довгострокова рівновага для монополістично конкурентної фірми. Надлишкові потужності фірми, яка працює в умовах монополістичної конкуренції, в довгостроковій перспективі. Основні характеристики олігополії, відмінності її від інших типів ринкових структур. Заходи, які використовуються для визначення ступеня концентрації в галузі. Модель змови олігополії. Використання теорії ігор для розуміння поведінки фірм в умовах олігополії. Можливі впливи реклами на конкуренцію, ціну та випуск. Визначення цінової дискримінації, умови, які роблять її можливою, і зв'язок між встановленою ціною та ціновою еластичністю попиту.

Тема 12. Заробітна плата та зайнятість в умовах досконалої конкуренції.

Правило граничного рішення для визначення кількості робочої сили, яку потребуватиме фірма на ринку досконалої конкуренції. Крива ринкового попиту на робочу силу та фактори, які можуть спричинити зміщення кривої ринкового попиту на робочу силу. Вплив зміни заробітної плати на дохід і заміщення та як вони впливають на форму кривої пропозиції праці. Фактори, які можуть спричинити зсув кривої пропозиції робочої сили. Визначення рівня заробітної плати та зайнятості на ринку досконалої конкуренції та для окремої фірми на цьому ринку. Сили, які можуть підвищити або знизити рівноважну заробітну плату на конкурентному ринку. Способи, якими уряд може підвищити заробітну плату та доходи.

Тема 13. Процентні ставки та ринки капіталу та природних ресурсів.

Визначення відсотка та відсоткової ставки. Алгебраїчне обчислення поточної вартості. Фактори, які впливають на поточну вартість майбутнього платежу. Інвестиції, чиста теперішня вартість інвестиційного проекту, прийняття рішення на основі чистої теперішньої вартості. Крива попиту на капітал і фактори, які можуть спричинити її зсув. Ринок позикових коштів і, як зміни попиту на капітал впливають на цей ринок і навпаки. Вичерпні та відновлювані природні ресурси. Ринок вичерпних природних ресурсів з точки зору факторів, які впливають як на попит, так і на пропозицію. Ринок відновлюваних природних ресурсів і пов'язані з ним результати ринку з пропускну здатністю. Поняття економічної ренти.

Тема 14. Недосконала конкуренція на ринках факторів виробництва.

Монопсонія та її відмінності від монополії. Правило граничного рішення до рішення, що максимізує прибуток покупця-монопсона. Ситуації монопсонії в реальному світі. Вплив мінімальної заробітної плати на зайнятість у випадку досконалої конкуренції на ринку праці з монопсонічним

ринком праці. Дискусія серед економістів щодо впливу підвищення мінімальної заробітної плати. Максимізація прибутку монопольним постачальником певного фактора виробництва. Способи, якими профспілки намагаються використовувати ринкову владу. Визначення двосторонньої монополії та, чому ціни в моделі є невизначеними. Вплив професійних асоціацій та виробничих кооперативів на пропозицію.

Тема 15. Антимонопольна політика та регулювання підприємницької діяльності.

Реакція уряду на неспроможність ринку суспільних благ, зовнішні витрати та вигоди, а також недосконалу конкуренцію та те, як ці відповіді мають потенціал для зменшення мертвих втрат. Переваги та недоліки товарів і, чому держава може втручатися, щоб вплинути на спожиту кількість. Способи, якими уряди перерозподіляють доходи. Принципи оподаткування платоспроможності та отриманих вигод. Регресивні, пропорційні та прогресивні податки. Визначення аналізу податкового впливу та умови, за яких тягар акцизного податку лягає переважно на покупців або продавців. Порівняння теорії суспільних інтересів і теорії суспільного вибору. Використання теорії суспільного вибору для пояснення раціональних стягнень, чому законодавчий вибір може служити особливим інтересам.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	прак	с.р.		л	прак	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теорія споживання і виробництва								
Тема 1. Економіка: дослідження вибору	6	2	2	2	6	2	-	4
Тема 2. Протистояння дефіциту: вибір у виробництві	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 3. Попит і пропозиція	7	2	2	3	7	-	2	5
Тема 4. Застосування попиту та пропозиції	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 5. Еластичність: міра реакції	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 6. Ринки, максимайзери та ефективність	7	2	2	3	7	2	-	5
Тема 7. Аналіз споживчого вибору	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 8. Виробництво і собівартість	7	2	2	3	7	-	2	5
Модульна контрольна 1	5	-	-	5	5	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	60	16	16	28	60	4	4	52
Змістовий модуль 2. Теорія ринкових структур. Теорія суспільного добробуту								
Тема 9. Конкурентні ринки товарів і послуг	7	2	2	3	7	2	-	5
Тема 10. Монополія	7	2	2	3	7	2	-	5
Тема 11. Світ недосконалої конкуренції	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 12. Заробітна плата та зайнятість в умовах досконалої конкуренції	7	2	2	3	7	-	-	5

Тема 13. Процентні ставки та ринки капіталу та природних ресурсів	7	2	2	3	7	-	2	5
Тема 14. Недосконала конкуренція на ринках факторів виробництва	7	2	2	3	7	-	-	7
Тема 15. Антимонопольна політика та регулювання підприємницької діяльності	8	2	2	4	8	-	-	7
Модульна контрольна 2	5	-	-	5	5	-	-	5
Екзамен	5	-	-	5	5	-	-	5
Разом за змістовим модулем 2	60	14	14	32	60	4	2	54
Разом годин	120	30	30	60	120	8	6	106

Теми практичних занять

№ з/п	План практичних занять	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Предмет і метод мікроекономіки. Ціна на виборі	2	-
2	Рідкість ресурсів та альтернативи вибору: мікроекономічний аналіз	2	-
3	Попит і пропозиція, ринкова рівновага	2	2
4	Поняття еластичності. Цінова еластичність попиту та пропозиції	2	-
5	Кількісна корисність і попит. Порядкова корисність і попит	2	-
6	Криві байдужості як спеціальний інструмент мікроекономічного аналізу. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору	2	-
7	Ефект доходу та заміни	2	-
8	Мікроекономічна модель підприємства. Виробнича функція. Варіації факторів виробництва	2	2
9	Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Витрати виробництва в довгостроковому періоді	2	-
10	Взаємозв'язок товарних ринків і факторів виробництва	2	-
11	Фірма на конкурентному ринку. Загальне правило максимізації прибутку	2	-
12	Монополія і конкуренція. Короткострокова та довгострокова рівновага монополії	2	-
13	Моделі рівноваги монополістичного конкурента. Характерні особливості поведінки фірми в умовах олігополії	2	2
14	Особливості формування попиту на фактори виробництва	2	-
15	Пропозиція та рівновага на ринку праці, капіталу та землі	2	-
Разом		30	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію)**;
- підготовка до практичних занять (включає виконання аналітичних завдань) – **2-3 год/1 заняття**;
- підготовка до контрольних заходів – **(15-30) год. на 1 захід**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин
		Денна форма
1.	Підготовка до лекцій (30×0,5 год.)	15
2.	Підготовка до практичних робіт і семінарів (15×2 год.)	30
3.	Підготовка до модульного контролю (2×5 год.)	10

4.	Підготовка до екзамену	5
...	<i>Разом</i>	60

6. Засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

1. На практичних роботах – аналітичні завдання
2. За змістові модулі – тести
2. За весь курс – екзамен, курсова робота

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного екзамену. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 80 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – **20 балів**. Право здавати заключний екзамен дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
Аналітичні завдання	
4	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип ситуації і добирає раціональний метод аналізу. Демонструє розуміння комплексного підходу до аналізу ситуації. Самостійно робить висновки та демонструє вміння аргументовано відстоювати свою позицію. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	Робота виконана самостійно у встановлений термін. Студент проводить аналіз користуючись алгоритмом. Самостійно робить

	висновки та здатен висловити свою думку. Звіт відповідає встановленим вимогам
2	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент проводить аналіз за спрощеним алгоритмом. Здатен зробити висновки, але не може аргументувати свою думку. Складений звіт містить неточності у висновках
1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент проводить аналіз за спрощеним алгоритмом з помилками. Здатен зробити висновки, але не може аргументувати свою думку. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки
0	Студент не демонструє вміння аналізувати ситуацію. Не вміє зробити аргументований висновок
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: 60 балів (15 робіт по 4 бали)</i>	

Поточний модульний контроль у формі тестування

<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: 10 балів (20 тестів по 0,5 бала)</i>	
Форма контролю	Максимальна кількість балів
Виконання аналітичних завдань	15*4 бали = 60 балів
Поточний модульний контроль	2*10 балів = 20 балів
Разом	80

Оцінка результатів виконання контрольної роботи (заочна форма навчання)

Кількість балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
40-48	Змість роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження
31-39	Змість роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням термінів виконання
21-30	Робота, оформлена за вимогами, які пред'являються до контрольних робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.

11-20	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
1-10	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до контрольних робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер.

Підсумковий контроль (екзамен) у формі тестування

Максимальна оцінка студента за даний компонент програми:
20 балів (20 тестів по 1 балу)

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Елемент програми	Вид роботи	Кількість балів	
		Денне відділення	Заочне відділення
ЗМ 1	Практична робота 1	4	-
	Практична робота 2	4	-
	Практична робота 3	4	4
	Практична робота 4	4	-
	Практична робота 5	4	-
	Практична робота 6	4	-
	Практична робота 7	4	-
	Практична робота 8	4	4
ПМК	Тест	10	10
ЗМ 2	Практична робота 9	4	-
	Практична робота 10	4	-
	Практична робота 11	4	-
	Практична робота 12	4	-
	Практична робота 13	4	4
	Практична робота 14	4	-
	Практична робота 15	4	-
ПМК	Тест	10	10
Підсумковий контроль	Контрольна робота	-	48
	Екзамен	20	20
Сума балів за модуль 1		100	100

9. Засоби навчання

- мультимедіа-, проекційна апаратура (проектори, екрани тощо);
- комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі;
- бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова та художня література, нотні партитури тощо);

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Мікроекономіка: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / Базилінська О. Я., Мініна О. В., за ред. Базилінської О. Я. Київ: ЦУЛ, 2019. 352 с.
2. Панчишин С., Островерх П., Грабинська І. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. У 2 книгах. Книга 2. Мікроекономіка. Львів: Априорі, 2017. 390 с.
3. Microeconomics: Markets, Methods, and Models by D. Curtis and I. Irvine. Lyryx Learning, 2020. 476 p.

Допоміжна література

1. Башнянін Г. І., Шевчук Є.С. Політична економія: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 280 с.
2. Білецька Л., Савич В., Білецький О. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 688 с.
3. Економічна теорія: підручник / Лагутін В. Д., Уманців Ю. М., Щербакова Т. А. та ін.; за заг. ред. Лагутіна В. Д. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
4. Поплавська Ж.В. , Криса О.Й. Мікроекономіка. Теорія і практика української економіки: Навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Алерта, 2016. 284 с.
5. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ: Наш формат, 2018. 722 с.
6. Уразов А., Саух І., Вікарчук О. Основи економічної теорії. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.
7. Principles of Microeconomics 2e. Steven A. Greenlaw, David Shapiro. OpenStax, 2017. 581 p.
8. Simon H. Confessions of the Pricing Man: How Price Affects Everything. Paperback, 2015. 221 p.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Міністерство освіти і науки України www.mon.gov.ua/
2. Верховна Рада України <http://portal.rada.gov.ua/>,
<http://www.zakon.rada.gov.ua/>
3. Веб-сервер Верховної Ради України <http://alpha.rada.kiev.ua/>
4. Консорціум економічних досліджень <http://www.eurasia.org/eerc/kyiv/>
5. Інститут реформ, м. Київ <http://www.irr.org.ua/>
6. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Світовий банк в Україні <http://www.worldbank.org.ua/>
8. Міжнародний центр перспективних досліджень <http://www.icps.kiev.ua/>
9. Державне агентство України з інвестицій та інновацій
<http://arch.ukrproject.gov.ua/>

10. Державне агентство України з інвестицій та розвитку
<http://in.ukrproject.gov.ua/>
11. Державний комітет статистики України www.ukrstat.gov.ua.
12. Киевский центр политических исследований и конфликтологии
www.analitik.org.ua/
13. Нормативные акты Украины <http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/>
14. European Development Research Network (EUDN) <http://www.eudn.org>.
15. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO).
<http://www.fao.org/>.
16. Global Development Network <http://www.gdnet.org>.
17. Human Development Report <http://hdr.undp.org/default.cfm>.
18. International Monetary Fund (IMF) <http://www.imf.org>.
19. OECD: Statistic <http://www.oecd.org/statsportal><http://www.sourceoecd.org/content/html/portal/statistics/statistics.htm?comm=statisti0000&token=00499A737D390911051F C307BE53A1>
20. OneWorld <http://www.oneworld.net>
21. United Nations <http://www.un.org>
22. United Nations Statistics Division. <http://unstats.un.org/unsd/>
23. United Nations Conference on Trade and Development
<http://www.unctad.org/>
24. World Bank <http://www.worldbank.org>